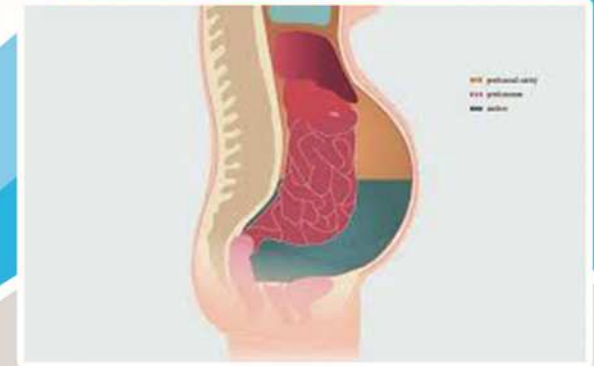

آسیت

آسیت نوعی بیماری است که در آن مایعات در فضای داخل شکم جمع می شود. هنگامی که بیش از ۲۵ میلی لیتر مایع در داخل حفره شکم جمع شود، به عنوان آسیت شناخته می شود. آسیت معمولاً زمانی اتفاق می افتد که کبد به درستی کار نکند؛ در این حالت مایعات فضای بین پوشش شکم و اعضا را پر می کند.

اگر شدید باشد، آسیت ممکن است دردناک باشد. این مشکل ممکن است شما را از حرکت راحت باز دارد. آسیت می تواند زمینه را برای ایجاد عفونت در شکم فراهم کند. مایعات همچنین ممکن است به درون قفسه سینه حرکت کرده و ریه ها را احاطه کند؛ این شرایط باعث تنگی نفس می شود.

علائم آسیت چیست؟

آسیت معمولاً با احساس سیری، شکم بادکنک مانند و افزایش سریع وزن همراه است. علائم دیگر اغلب شامل موارد زیر است:

- احساس پری و از دست دادن اشتها
- سوزش سردل
- احساس سنگینی
- حالت تهوع یا سوهاضمه
- استفراغ
- تنگی نفس
- تب
- بواسیر
- فتق

اگر ترکیبی از این علائم دارید، به پزشک مراجعه کنید.

چه عواملی باعث ایجاد آسیت می شوند؟

شایعترین علت آسیت سیروز کبدی است. نوشیدن بیش از حد الکل یکی از مهم ترین دلایل سیروز کبدی است. آسیت به دلیل ترکیبی از فشار افزایش یافته در وریدهایی که از طریق کبد عبور می کنند (فشار خون بالا پورتال) و کاهش عملکرد کبد ناشی از زخم شدن کبد، یعنی سیروز، ایجاد می شود.

انواع مختلف سرطان نیز می تواند باعث این وضعیت شود. آسیت ناشی از سرطان اغلب با سرطان پیشرفته یا عودکننده اتفاق می افتد. همچنین ممکن است آسیت به دلیل مشکلات دیگری مانند نارسایی قلبی، دیالیز به دلیل نارسایی کلیه، پروتئین پایین خون و عفونت ایجاد شود.

عوارض بیماری آسیت کدامند؟

اکثر بیمارانی که دچار آسیت می شوند، متوجه اتساع شکم و افزایش سریع وزن می شوند. آسیت می تواند خوردن، آشامیدن و حرکت کردن و جابجایی را با مشکل روبرو کند. همچنین می تواند با تجمع مایع اطراف ریه ها نفس کشیدن را سخت کند. عوارض مرتبط با آسیت عبارتند از:

احساس ناراحتی و درد شکم

عفونت

فتق مربوط به آسیت

تجمع مایعات در قفسه سینه

سندرم هپاتورنال: نوع نادری از نارسایی پیشرونده کلیه است که به دلیل آسیت رخ می دهد.

عوامل خطر شایع در آسیت عبارتند از:

- عفونت های ویروسی مانند هپاتیت B یا هپاتیت C
- سوء مصرف الکل
- سرطان در ارگان های ناحیه شکم
- نارسایی کلیه
- نارسایی احتقانی قلب

چگونه آسیت تشخیص داده می‌شود؟

بسته به میزان مایع موجود در شکم، ممکن است در معاینه بدنی توسط پزشک تشخیص داده شود اما معمولاً با انجام آزمایشاتی مانند سونوگرافی یا سی تی اسکن شکم، وجود آسیت تأیید می‌شود. در اکثر بیماران، پزشک توصیه می‌کند که آزمایش پاراسنتز انجام شود؛

۷۵ این آزمایش پس از بی‌حسی موضعی، یک سوزن کوچک از دیواره شکم رد شده و پس از خارج کردن مایعات، جهت بررسی به آزمایشگاه ارسال می‌شود. مایعات برداشته شده از نظر وجود علائم عفونت یا سرطان و تعیین علت تجمع مایعات مورد بررسی قرار می‌گیرند.

چگونه آسیت درمان می‌شود؟

انجام بعضی اقدامات ساده می‌تواند به کاهش علائم آسیت کمک کند. پزشک ممکن است توصیه‌های زیر را به شما بکند: مصرف نمک خود را کاهش دهید. مقدار مایعاتی که می‌نوشید را کاهش دهید. مصرف الکل را متوقف کنید.

بررسی روزانه وزن بدن با ترازو و تماس با پزشک هر زمان که بیش‌تر از ۵ کیلو افزایش وزن (یا بیشتر از یک کیلو در روز به مدت ۳ روز متوالی) داشته باشید،

رژیم غذایی

مهم‌ترین مرحله برای درمان آسیت کاهش دقیق مصرف نمک است. مصرف نمک لازم است به ۴-۵ گرم در روز یا کم‌تر محدود شود توصیه می‌شود بیمار مبتلا به آسیت به یک متخصص تغذیه (رژیم درمانی) مراجعه کند

نمک انتخابی حتما باید بدون پتاسیم باشد؛ زیرا داروهایی که برای درمان آسیت تجویز می‌شود سطح پتاسیم خون را افزایش می‌دهند

داروها

در بیشتر مواقع، بیماران برای درمان آسیت خود به قرص‌های دیورتیک (ادرار آور) احتیاج دارند. این داروها میزان نمک و آب خارج شده به دنبال آن را، از بدن را افزایش داده و از این طریق باعث کاهش فشار داخل وریدهای اطراف کبد می‌شوند.

پاراسنتز

هنگامی که تجمع مایعات با قرص‌های دیورتیک و رژیم غذایی با محدودیت نمک قابل درمان نباشد، ممکن است لازم باشد برای تسکین علائم بیمار از روش پاراسنتز (paracentesis) استفاده شود. در این روش، بعد از بی‌حسی موضعی از یک سوزن نازک و بلند برای تخلیه مایعات اضافی شکم استفاده می‌شود. سوزن از طریق پوست و به داخل حفره شکم وارد می‌شود.

آیا می‌توان از آسیت جلوگیری کرد؟

نمی‌توان از ایجاد آسیت جلوگیری کرد. با این حال، با محافظت از کبد می‌توان خطر ابتلا به آسیت را کاهش داد. با ایجاد تغییرات خاصی در سبک زندگی می‌توان از ابتلا به سیروز کبدی و سرطان جلوگیری کرد؛ که در نتیجه آن از بروز آسیت نیز جلوگیری می‌شود. این اقدامات شامل موارد زیر است:

- قطع مصرف الکل یا مصرف محدود آن
- نگه داشتن وزن در محدوده طبیعی
- ورزش منظم
- عدم استعمال دخانیات
- محدود کردن نمک در رژیم غذایی
- عدم استفاده از مواد روانگردان
- واکسیناسیون در مقابل ویروس هپاتیت B

چه زمانی لازم است با پزشک تماس بگیرید؟

علائم آسیت بسته به علت تجمع مایع می‌تواند به آرامی یا ناگهانی ظاهر شود. علائم همیشه یک وضعیت اضطراری را نشان نمی‌دهد، اما اگر موارد زیر را تجربه کردید حتماً با پزشک خود در میان بگذارید:

- شکم متسع یا متورم
- افزایش وزن ناگهانی
- مشکل در تنفس هنگام خوابیدن
- کاهش اشتها
- درد شکم
- نفخ شکم
- تهوع و استفراغ
- سوزش سردل

منبع:

Brunner & Suddarths Textbook
of medical surgical Nursing
2018

بیمارستان بهارنخش داخلی سال ۱۴۰۱